

NYARALÁS A KÖNYVTÁRBAN

Bizonyos jelek arra vallanak, hogy nyár van. Erre mutat az, hogy néha kiülhetek az erkélyre, bár ilyenkor öt percen belül megered az eső; és erre vall az is, hogy nagyon sokszor jut eszembe Párizs. Mikor ugyanis az ember fiatal volt, nyaranta többnyire Párizsba ment, és ezért a nyár jeléi valahogy mindig párizsi képeket villantanak fel bennem. Oly hirtelen sühannak át, hogy szinte alig tudom térbelileg elhelyezni őket: hol autók surrannak el beláthatatlan sorban az Arc de Triomphe körül, hol a Metro rohan elő az alagútból, hol egy kis kávéház pultja előtt állok, és a bordói bort, tiszóraitam szagolom; de leggyakrabban mégis a Bibliothèque Nationale-ban járok.

Mert mégis ez volt a legszebb az ifjúságban. Mindenütt jó volt, de a legjobb a könyvtárban. Talán azért, mert többnyire nem dolgozni, nem tanulmányokat folytatni jártam oda, hanem nyaralni. Úgy mentem el délelőttként a könyvtárba, mint ahogy más a strandra megy. Útközben soha nem ellenőrizték, hogy hány könyvet viszek be és hozok ki. Dicséretre legyen mondva, nem loptam el egy könyvet sem. Pesten pedig ez is nehezebb, mint ahogy itt minden nehezebben megy: ha el akarsz lopni egy könyvet, le kell mondanod a kálapodról, mert azt csak akkor kapod vissza, ha minden könyvet visszaadtal.

Miután bementél és elhelyezkedtél, következett a könyvtárlátogatás legizgalmasabb része, a könyv kikeresése a katalógusból. Ez valóságos detektívrégény volt akkoriban. Azt mondják, a francia ésszerű nép, és szereti a világot, de tekinthetőség. Hát a Bibliothèque Nationale katalógusán egyáltalán nem látszottak meg ezek a nemzeti jellemvonások.

A katalógusokban megtalálni valamit olyan leleményt igénylő feladat volt, hogy nem is tudnám módszerét írásban elmondani, mindössze annyit szemléltetésül, hogy csak a harmadik nyáron jöttem tisztába a katalógus minden csínjával-bíbjával; bűszke is voltam rá, és egész délelőttöket töltöttem azzal, hogy egy-egy ismerősömmel vagy esetleg egy addig ismeretlen, de rokonszenves hölgynek megmagyaráztam, hogyan kell bánni vele. De éppen ez volt az izgalmas – ha az ember a könyvet rögtön megtalálja, mint pl. a British Museum utolérhetetlenül tökéletes katalógusában, a mulatságfele elvész. A franciák értenek az élet művészetéhez.

A könyvtár hangulata estefelé a legsűrítettebb, a közeledő zárás előtt. A csönd még intenzívebb lesz, szinte zűg, forrón és izgatottan, mintha mindenkinek attól függne az élete, sikerül-e zárás előtt még ötven oldalt elolvasnia; csak a lapozás monoton ritmusa hallatszik. Háromnegyed hat előtt öt perccel azután egy erre a célra rendelt személy dörgő hangon ezt kiáltja: *Mesdames et Messieurs, on va bientôt fermer!* A végső é rendkívül hosszú és kacskaringósan tűnik el a távolban. Azután háromnegyed hatkor ugyanez a személy megszólal, röviden, mint a végzet, amely előrebocsátotta baljós hírnökeket. Csak ennyit mond: *On ferme.*

Viszsaadod a könyveket, kímégy zúgó fejjel, megállsz egy pillanatra a könyvtár előtti téren, a Square Louvois-n, megismerled a szoborcsoportozaton látható négy nőt, akik Franciaország nagy folyamait ábrázolják, és egy pillanatig eltűnődsz, melyik jobb nő, a Loire vagy a Garonne; azután elballagsz a Szajna felé, a Quartier és a Montparnasse felé, a kávéházak, a szórakozások felé, melyek Párizsban is többnyire olyan unalmasak, mint a világ többi városában.

[...]

Hát ilyen volt a könyvtár, ahol ifjúságomat töltöttem. Most már nagyon sok éve nem jártam arra, és közben a világban sok minden megváltozott. Az utóljára kintjártaktól azt hallottam, hogy ötvenévi munka után végre elkészült a nagy, új katalógus, amelyben mindent rögtön meg lehet találni. De a könyvtárak egyebekben nem sokat szoktak változni, és remélem, ha egyszer kijutok, mindent a helyén talállok. Talán még az aggastyánok is meglesznek. Már ott tartok, hogy utánuk is vágyódom.

1943

[...]